

مصوب ۱۳۱۶/۲/۷

معاملات بیمه

ماده ۱- بیمه عقدي است که به موجب آن يك طرف تعهد مي کند در ازاء پرداخت وجه يا وجوهي از طرف ديگر در صورت وقوع يا بروز حادثه خسارت وارده بر او را جبران نموده يا وجه معيني بپردازد .

متعهد را بیمه گر طرف تعهد را بیمه گذار و جهي را که بیمه گذار به بیمه گر مي پردازد حق بیمه و آنچه را که بیمه مي شود موضوع بیمه نامند

ماده ۲- عقد بیمه و شرايط آن بايد به موجب سند کتبي باشد و سند مزبور موسوم به بیمه نامه خواهد بود .

ماده ۳- در بیمه نامه بايد امور ذيل بطور صريح قيد شود .

۱- تاريخ انعقاد قرارداد .

۲- اسم بیمه گر و بیمه گذار .

۳- موضوع بیمه .

۴- حادثه يا خطري که عقد بیمه به مناسبت آن بعمل آمده است .

۵- ابتدا و انتهاي بیمه .

۶- حق بیمه

۷- ميزان تعهد بیمه گر در صورت وقوع حادثه

ماده ۴- موضوع بیمه ممکن است مال باشد اعم از عين يا منفعت يا هر حق مالي يا هر نوع مسئوليت حقوقي مشروط بر اينکه بیمه گذار نسبت به بقاء آنچه بیمه مي دهد ذي نفع باشد و همچنين ممکن است بیمه براي حادثه يا خطري باشد که از وقوع آن بیمه گذار متضرر مي گردد .

ماده ۵- بیمه گذار ممکن است اصیل باشد يا به يکي از عناوين قانوني نمايندگي صاحب مال يا شخص ذينفع را داشته يا مسئوليت حفظ آن را از طرف صاحب مال داشته باشد .

ماده ۶- هرکس بیمه مي دهد بیمه متعلق به خود اوست مگر آنکه در بیمه نامه تصريح شده باشد که مربوط به ديگري است ليکن در بیمه حمل و نقل ممکن است بیمه نامه بدون ذکر اسم (بنام حامل) تنظيم شود .

ماده ۷- طلبکار مي تواند مالي را که در نزد او وثيقه يا رهن است بیمه دهد در اين صورت هرگاه حادثه اي نسبت به مال مزبور رخ دهد از خساراتي که بیمه گر بايد بپردازد تا ميزان آنچه را که بیمه گذار در تاريخ وقوع حادثه طلبکار است به شخص او و بقيه به صاحب مال تعلق خواهد گرفت .

ماده ۸- در صورتي که مالي بیمه شده باشد در مدتي که بیمه باقيست نمي توان همان مال را به نفع همان شخص و از همان خطر مجددا بیمه نمود .

ماده ۹- در صورتي که مالي به کمتر از قيمت بیمه شده باشد نسبت به بقيه قيمت مي توان آن را بیمه نمود در اين صورت هريک از بیمه گران به نسبت مبلغی از مال که بیمه کرده است مسئول خواهد بود .

ماده ۱۰- در صورتي که مالي به کمتر از قيمت واقعي بیمه شده باشد بیمه گر فقط به تناسب مبلغی که بیمه کرده است با قيمت واقعي مال مسوول خسارت خواهد بود .

فسخ و بطلان

ماده ۱۱- چنانچه بیمه گذار يا نماينده او با قصد تقلب مالي را اضافه بر قيمت عادلانه در موقع عقد قرارداد بیمه داده باشد عقد بیمه باطل و حق بیمه دريافتي قابل استرداد نيست .

ماده ۱۲- هرگاه بیمه گذار عمدا از اظهار مطالبی خودداري کند يا عمدا اظهارات کاذبه بنماید و مطالب اظهار نشده يا اظهارات کاذبه طوري باشد که موضوع خطر را تغيير داده يا از اهميت آن در نظر بیمه گر بکاهد عقد بیمه باطل خواهد بود حتي اگر مراتب مذکوره تأثيري در وقوع حادثه نداشته باشد. در اين صورت نه فقط وجوهي که بیمه گذار پرداخته است قابل استرداد نيست بلکه بیمه گر حق دارد اقساط بیمه را که تا آن تاريخ عقب افتاده است نيز از بیمه گذار مطالبه کند .

ماده ۱۳- اگر خودداري از اظهار مطالبی يا اظهارات خلاف واقع از روي عمد نباشد عقد بیمه باطل نمي شود - در اين صورت هرگاه مطالب اظهار نشده يا اظهار خلاف واقع قبل از وقوع حادثه معلوم شود بیمه گر حق دارد يا اضافه حق بیمه را از بیمه گذار در صورت رضایت او دريافت داشته قرارداد را ابقاء کند و يا قرارداد بیمه را فسخ کند - در صورت فسخ بیمه گر بايد مراتب را به موجب اظهار نامه يا نامه سفارشي دو قبضه به بیمه گذار اطلاع دهد اثر فسخ ده روز پس از ابلاغ مراتب به بیمه گذار شروع مي شود و بیمه گر بايد اضافه

حق بیمه دریافتی تا تاریخ فسخ را به بیمه گذار مسترد دارد .

در صورتی که مطالب اظهار نشده یا اظهار خلاف واقع بعد از وقوع حادثه معلوم شود خسارت به نسبت وجه بیمه پرداختی و وجهی که بایستی در صورت اظهار خطر بطور کامل و واقع پرداخته شده باشد تقلیل خواهد یافت .

ماده ۱۴- بیمه گر مسوول خسارات ناشیه از تقصیر بیمه گذار یا نمایندگان او نخواهد بود .

ماده ۱۵- بیمه گذار باید برای جلوگیری از خسارت مراقبتی را که عادتاً هرکس از مال خود می نماید نسبت به موضوع بیمه نیز بنماید و در صورت نزدیک شدن حادثه یا وقوع آن اقداماتی را که برای جلوگیری از سرایت و توسعه خسارت لازم است بعمل آورد . اولین زمان امکان و منتهی در ظرف پنج روز از تاریخ اطلاع خود از وقوع حادثه بیمه گر را مطلع سازد والا بیمه گر مسئول نخواهد بود مگر آنکه بیمه گذار ثابت کند که بواسطه حوادثی که خارج از اختیار او بوده است اطلاع به بیمه گر در مدت مقرر برای او مقدور نبوده است . مخارجی که بیمه گذار برای جلوگیری از توسعه خسارت می نماید بر فرض که منتج به نتیجه نشود بعهد بیمه گر خواهد بود ولی هر گاه بین طرفین در موضوع لزوم مخارج مزبوره یا تناسب آن با موضوع بیمه اختلافی ایجاد شود حل اختلاف به حکم یا محکمه رجوع می شود .

ماده ۱۶- هرگاه بیمه گذار در نتیجه عمل خود خطری را که به مناسبت آن بیمه منعقد شده است تشدید کند یا یکی از کیفیات آن بیمه منعقد شده است تشدید کند یا یکی از کیفیات یا وضعیت موضوع بیمه را بطوری تغییر دهد که اگر وضعیت مزبور قبل از قرارداد موجود بود بیمه گر حاضر برای انعقاد قرارداد با شرایط مذکوره در قرارداد نمی گشت باید بیمه گر را بلافاصله از آن مستحضر کند - اگر تشدید خطر یا تغییر وضعیت موضوع بیمه در نتیجه عمل بیمه گذار نباشد مشارالیه باید مراتب را در ظرف ده روز از تاریخ اطلاع خود رسماً به بیمه گر اعلام کند .

در هر دو مورد مذکور در فوق بیمه گر حق دارد اضافه حق بیمه را معین نموده به بیمه گذار پیشنهاد کند و در صورتی که بیمه گذار حاضر برای قبولی و پرداخت آن نشود قرارداد را فسخ کند و اگر تشدید خطر در نتیجه عمل خود بیمه گذار باشد خسارات وارده را نیز از مجرای محاکم عمومی از او مطالبه کند و در صورتی که بیمه گر پس از اطلاع تشدید خطر به نحوی از انحاء رضایت به بقاء عقد قرارداد داده باشد مثل آنکه اقساطی از وجه بیمه را پس از اطلاع از مراتب از بیمه گذار قبول کرده یا خسارت بعد از وقوع حادثه به او پرداخته باشد دیگر نمی تواند به مراتب مذکوره استناد کند - وصول اقساط حق بیمه بعد از اطلاع از تشدید خطر یا پرداخت خسارت پس از وقوع حادثه و نحو آن دلیل بر رضایت بیمه گر به بقاء قرارداد می باشد .

ماده ۱۷- در صورت فوت بیمه گذار یا انتقال موضوع بیمه به دیگری اگر ورثه یا منتقل الیه کلیه تعهداتی را که موجب قرارداد بعهد بیمه گذار بوده است در مقابل بیمه گر اجرا کند عقد بیمه به نفع ورثه یا منتقل الیه به اعتبار خود باقی می ماند معهداً هر یک از بیمه گر یا ورثه یا منتقل الیه حق فسخ آن را نیز خواهند داشت .

بیمه گر حق دارد در ظرف سه ماه از تاریخی که منتقل الیه قطعی موضوع بیمه تقاضای تبدیل بیمه نامه را به نام خود می نماید عقد بیمه را فسخ کند .

در صورت انتقال موضوع بیمه به دیگری ناقل مسئول کلیه اقساط عقب افتاده وجه بیمه در مقابل بیمه گر خواهد بود لیکن از تاریخی که انتقال را به بیمه گر بموجب نامه سفارشی یا اظهار نامه اطلاع می دهد نسبت به اقساطی که از تاریخ اطلاع به بعد باید پرداخته شود مسئول نخواهد بود .

اگر ورثه یا منتقل الیه متعدد باشند هر یک از آنها نسبت به تمام وجه بیمه در مقابل بیمه گر مسئول خواهد بود .

ماده ۱۸- هرگاه معلوم شود خطری که برای آن بیمه به عمل آمده قبل از عقد قرارداد واقع شده بوده است قرارداد بیمه باطل و بی اثر خواهد بود در این صورت اگر بیمه گر وجهی از بیمه گذار گرفته باشد عشر از مبلغ مزبور را بعنوان مخارج کسر و بقیه را باید به بیمه گذار مسترد دارد .

مسئولیت بیمه گر

ماده ۱۹- مسوولیت بیمه گر عبارت است از تفاوت قیمت مال بیمه شده بلافاصله قبل از وقوع حادثه با قیمت باقی مانده آن بلافاصله بعد از حادثه خسارت حاصله به پول نقد پرداخته خواهد شد مگر اینکه حق تعمیر و یا عوض برای بیمه گر در سند بیمه پیش بینی شده باشد در این صورت بیمه گر ملزم است موضوع بیمه را در مدتی که عرفاً کمتر از آن نمی شود تعمیر کرده یا عوض را تهیه و تحویل نماید .

در هر صورت حداکثر مسوولیت بیمه گر از مبلغ بیمه شده تجاوز نخواهد کرد .

ماده ۲۰- بیمه گر مسئول خساراتی که عیب ذاتی مال ایجاد می شود نیست مگر آنکه در بیمه نامه شرط خلافی شده باشد .

ماده ۲۱- خسارات وارده از حریق که بیمه گر مسئول آن است عبارت است از:

- ۱- خسارت وارده به موضوع بیمه از حریق اگر چه حریق در نزدیکی آن واقع شده باشد .
 - ۲- هر خسارت یا تنزل قیمت وارده به اموال از آب یا هر وسیله دیگری که برای خاموش کردن آتش بکار برده شده است .
 - ۳- تلف شدن یا معیوب شدن مال در موقع نجات دادن آن از حریق .
 - ۴- خسارت وارده به اموال بیمه شده در نتیجه خراب کردن کلی یا جزئی بناء برای جلوگیری از سرایت یا توسعه حریق .
- ماده ۲۲** - در بیمه های ذیل خسارت به این طریق حساب می شود:
- ۱- در بیمه حمل و نقل قیمت مال در مقصد .
 - ۲- در بیمه منافع که متوقف بر امری است منفعی که در صورت پیشرفت امر عاید بیمه گذار می شد .
 - ۳- در بیمه محصول زراعتی قیمت آن در سر خرمن و موقع برداشت محصول . برای تعیین میزان واقعی خسارت مخارج و حق الزحمه که در صورت عدم وقوع حادثه به مال تعلق می گرفت از اصل قیمت کسر خواهد شد و در هر صورت میزان خسارت از قیمت معینه در بیمه نامه تجاوز نخواهد کرد .
- ماده ۲۳** - در بیمه عمر یا نقص یا شکستن عضوی از اعضاء بدن مبلغ پرداختی بعد از مرگ یا نقصان عضو باید بطور قطع در موقع عقد بیمه بین طرفین معین شود . بیمه عمر یا بیمه نقصان یا شکستن عضو شخص دیگری در صورتی که آن شخص قبلاً رضایت خود را کتباً نداده باشد باطل است . هرگاه بیمه گذار اهلیت قانونی نداشته باشد رضایت ولی یا قیم او شرط است . اگر بیمه راجع به عمر یا نقص یا شکستن عضو بدن جماعتی بطور کلی باشد میزان خسارت عبارت از مبلغی خواهد بود که مطابق تعرفه قبلاً بین طرفین معین می شود .
- ماده ۲۴** - وجه بیمه عمر که باید بعد از فوت پرداخته شود به ورثه قانونی متوفی پرداخته می شود مگر اینکه در موقع عقد بیمه یا بعد از آن در سند بیمه قید دیگری شده باشد که در این صورت وجه بیمه متعلق به کسی خواهد بود که در سند بیمه اسم برده شده است .
- ماده ۲۵** - بیمه گذار حق دارد ذی نفع در سند بیمه عمر خود را تغییر دهد مگر آنکه آن را به دیگری انتقال داده و بیمه نامه را هم به منتقل الیه تسلیم کرده باشد .
- ماده ۲۶** - در تمام مدت اعتبار قرارداد بیمه عمر بیمه گذار حق دارد وجه معینه در بیمه نامه را به دیگری منتقل نماید انتقال مزبور باید به امضاء انتقال دهنده و بیمه گر برسد .
- ماده ۲۷** - اثرات قانونی انتقال وجه بیمه عمر از تاریخ فوت بیمه شده شروع می شود ولی اگر بیمه گذار از بابت آن وجهی دریافت کرده یا نسبت به آن با بیمه گر معامله نموده باشد در کمال اعتبار خواهد بود .
- ماده ۲۸** - بیمه گر مسئول خسارات ناشیه از جنگ و شورش نخواهد بود مگر آنکه خلاف آن در بیمه نامه شرط شده باشد .
- ماده ۲۹- در مورد بیمه مال منقول در صورت وقوع حادثه و پرداخت خسارت به بیمه گذار بیمه گر از هرگونه مسئولیت در مقابل ثالث بری می شود .
- ماده ۳۰** - بیمه گر در حدودی که خسارات وارده را قبول یا پرداخت می کند در مقابل اشخاصی که مسئول وقوع حادثه یا خسارت هستند قائم مقام بیمه گذار خواهد بود و اگر بیمه گذار اقدامی کند که منافی با عقد مزبور باشد در مقابل بیمه گر مسئول شناخته می شود .
- ماده ۳۱** - در صورت توقف یا افلاس بیمه گر بیمه گذار حق فسخ قرارداد را خواهد داشت .
- ماده ۳۲** - در صورت ورشکستگی بیمه گر بیمه گذاران نسبت به سایر طلبکاران حق تقدم دارند و بین معاملات مختلف بیمه در درجه اول حق تقدم با معاملات بیمه عمر است .
- ماده ۳۳** - بیمه گر نسبت به حق بیمه در مقابل هرگونه طلبکاری بر مال بیمه شده حق تقدم دارد حتی اگر طلب سایرین به موجب سند رسمی باشد .
- ماده ۳۴** - اگر در یک قرارداد بیمه موضوعات مختلفی بیمه شده باشد در صورت اثبات تقلب از طرف بیمه گذار نسبت به یکی از آن موضوعات بطلان نسبت به سایر موضوعات نیز ساریت کرده تمام قرارداد باطل خواهد بود .
- موضوعات مختلفی که در یک بیمه نامه ذکر می شود در حکم یک قرارداد محسوب است .
- ماده ۳۵** - طرفین می توانند در قراردادهای بیمه هر شرط دیگری بنمایند لیکن موعده مذکوره در ماده ۱۶ را نمی توانند تقلیل دهند ولی ممکن است موعده را به رضایت یکدیگر تمدید کنند .
- این قانون شامل قراردادهای گذشته بیمه نیز خواهد بود .

ماده ۳۶ -مرور زمان دعاوي ناشي از بيمه دو سال است و ابتدای آن از تاريخ وقوع حادثه منشاء دعوي خواهد بود لکن دعاوي که قبل از اجراي اين قانون در محاکم طرح شده باشد مشمول اين ماده نخواهد بود .
این قانون که مشتمل بر سي و شش ماده است در جلسه هفتم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و شانزده به تصویب مجلس شوراي ملي رسید.